

МІЖМОВНА ВЗАЄМОДІЯ У ЛЕКСИЧНІЙ ГРУПІ НАЗВ ВЗУТТЯ, ПРИКРАС, АКСЕСУАРІВ НА ПРИКЛАДІ ЛЕМКІВСЬКОЇ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ГОВІРКИ

INTERLINGUAL INTERACTION IN THE LEXICAL GROUP OF NAMES OF SHOES, JEWELRY, ACCESSORIES ON THE EXAMPLE OF THE LEMKY TRANSCARPATHIAN DIALECT

Філак І.Я.,

orcid.org/0000-0002-8573-4040

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»

У статті на матеріалі записів діалектного мовлення, переважно анкетним методом, здійснено етнолінгвістичний та лексико-семантичний аналіз назв взуття, аксесуарів та прикрас. Закарпатські говірки, розміщені в зоні міжмовних контактів, зумовлених історичним та географічним положенням, є цікавою стороною для вивчення в різних розділах лінгвістики. Особливий інтерес явища запозичення викликають у сфері інтересів діалектології, оскільки за лінгвальними контактами можна прослідкувати не тільки джерела, але й шляхи входження іншомовної лексики в живе народне мовлення. З іншого боку, окремі власні назви у зоні маргінальних міжмовних контактів виявляють велику стійкість, що теж потребує окремої уваги. Такою сферою, що піддається багатомовним впливам, є назви побутових понять, зокрема взуття, аксесуарів та прикрас.

Мета статті – зафіксувати та проаналізувати названу лексичну групу в говірках сіл Порошково, Зернівський, Свалівка Ужгородського району Закарпатської області, які знаходяться на маргінесі південнолемківського говору з рухомим наголосом, з погляду джерел їх походження. Переважно це видові назви, що відрізняють етнографічні особливості вживаних реалій з усіма семантичними властивостями конкретної лексики.

Методи, використані у роботі, традиційні для діалектологічних досліджень: анкетний, описовий, етимологічного аналізу, зіставний, порівняльний. Отримані матеріали зафіксують та розширять загальні відомості про лексику, виявлять діалектизми, що є цінним джерелом для етнолінгвістичних, семасіологічних, лексикологічних, етимологічних пошуків. Досліджувані реалії мають відповідні назви в суміжних та віддалених говірках української мови, в літературній українській мові, а також чимало запозичень, зумовлених процесом формування говору. Для цього порівнюємо наші матеріали з діалектологічними працями іншого часового зрізу.

Ключові слова: етнолінгвістика, діалект, сема, назви взуття, назви прикрас, закарпатські говірки.

The article, based on records of dialectal speech, mostly collected by means of questionnaires, carries out an ethnolinguistic and lexico-semantic analysis of the names of footwear, accessories, and jewelry. Transcarpathian dialects, located in the zone of interlingual contacts conditioned by historical and geographical position, are an interesting subject of study in various branches of linguistics. Borrowing phenomena are of particular interest in dialectology, since linguistic contacts make it possible to trace not only the sources but also the ways of integration of foreign vocabulary into the living folk speech. On the other hand, certain native names in the zone of marginal interlingual contacts demonstrate considerable stability, which also requires special attention. A sphere that is particularly susceptible to multilingual influences is the group of words denoting everyday objects, in particular footwear, accessories, and jewelry.

The aim of the article is to record and analyze this lexical group in the dialects of the villages of Poroshkovo, Zernivskyi and Svaliavka of the Uzhhorod district of the Transcarpathian region, located on the periphery of the Southern Lemko dialect with mobile stress, from the perspective of their sources of origin. These are mainly generic names that highlight ethnographic features of the used realia with all the semantic properties of the specific vocabulary.

The methods used in the study are traditional for dialectological research: questionnaire, descriptive, etymological analysis, comparative, and contrastive. The collected materials record and expand general knowledge about the vocabulary, identify dialectisms, which are a valuable source for ethnolinguistic, semasiological, lexicological, and etymological investigations. The studied realia have corresponding names in adjacent and more distant dialects of the Ukrainian language, in standard Ukrainian, as well as numerous borrowings determined by the process of dialect formation. For this purpose, our data are compared with dialectological works of other time periods.

Key words: ethnolinguistics, dialect, sema, names of footwear, names of jewelry, Transcarpathian dialects.

Постановка проблеми. Закарпатські говірки, розміщені в зоні міжмовних контактів, зумовлених історичним та географічним положенням, є цікавою стороною для вивчення в різних розділах лінгвістики. Особливий інтерес явища запозичення викликають у сфері інтересів діалектології, оскільки за лінгвальними контактами можна про-

слідкувати не тільки джерела, але й шляхи входження іншомовної лексики в живе народне мовлення. З іншого боку, окремі власні назви у зоні маргінальних міжмовних контактів виявляють велику стійкість, що теж потребує окремої уваги. Такою сферою, що піддається багатомовним впливам, є назви побутових понять, і серед них виді-

лимо назви взуття. Завдання етнолінгвістичних студій – зафіксувати діалектний емпіричний матеріал та інтерпретувати його з мовного погляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Назви взуття в говірках української мови фіксувалися і досліджувалися етнографами та мовознавцями з давніх часів (І. Вагилевич, Ф. Вовк, Я. Головацький, В. Шухевич), але ці описи переважно не стосуються Карпатського регіону (Л. Анісімова, Ф. Бабій, Г. Війтів, Н. Клименко, Н. Пашкова, Л. Пономар, М. Худаш та ін.), а діалектні атласи та словники (Й. Дзендзелівський, М. Грицак, П. Лизанець, І. Сабадош) до згаданої лексичної групи звертаються вкрай рідко, тільки принагідно. Окремі статті щодо назв одягу у закарпатських говірках опублікувала Т. Піцура [1; 2].

Перша проблема, яка вирішується у цьому дослідженні, – це фіксація діалектних фактів та їх оцінювання з етимологічного та етнографічного погляду. Поява великої кількості іншомовних запозичень у мовленні старших носіїв говірки у досить традиційній групі лексики потребує уваги. Матеріал для аналізу етнолінгвістичних особливостей назв взуття, прикрас та аксесуарів сіл Порошково, Зернівський, Свалявка системно не збирався і не описувався, хоча територія в діалектному вимірі становить інтерес, тому що знаходиться на маргінесі південної частини Лемківщини, а її контакти з іншими говорами обмежені природними факторами гірської місцевості.

Формулювання цілей статті. У статті автор ставить завдання системно вперше зафіксувати та проаналізувати назви взуття в говірках сіл Порошково, Зернівський, Свалявка Ужгородського району Закарпатської області, які знаходяться на маргінесі південнолемківського говору з рухомим наголосом, з погляду джерел їх походження. Цим вирішується також завдання відслідковування шляхів входження окремих реалій у побут місцевого населення, етномовні варіанти діалектної лексики, наявність семантичних та експресивних відмінностей у названій групі.

Методи, використані у роботі, традиційні для діалектологічних досліджень: анкетний, описовий, етимологічного аналізу, зіставний, порівняльний.

Виклад основного матеріалу. Представлений матеріал, зібраний автором експедиційним анкетним методом і подається як еквівалент літературної назви поняття, із зазначенням етнографічних відмінностей, стратифікації вікових груп реципієнтів, можливих етимологій.

Загальна назва для взуття фіксується як *обув*, -і, жс. (П., З., С.). Слово *обув* як застаріле зі значен-

ням «взуття» подається в [3, т.6, с. 516]. Лексема походить з прасл. *ob-uti [4].

Постоли, м'яке селянське взуття з цілого чотирикутного шматка шкіри без пришивної підошви, яке звичайно носили з онучами, прив'язуючи до ніг ремінцями, у всій описуваних говірках мають назву *бочкори*, *бочкор*, мн. (С., З., П.). Також назва *бочкори* має поширення в основному від р. Ріки й на захід (Берегівський, Виноградівський, Іршавський, Воловецький, Міжгірський, Ужгородський райони). Як стверджує П.М. Лизанець, назва *бочкори* – угорського походження, від угор. *boskor* «т.с.» [5, т.2, № 287]. Кінцева етимологія слова не встановлена.

О.М. Гвоздяк відзначає, що цю назву серед інших слів запозичили німецькі поселенці. Вона пише: «Уже на початковому етапі контактування німецькі поселенці запозичили деякі етнолізми, які служили для позначення реалій сусідніх етносів, наприклад, нім. гов. *'hunja* > укр. гов. *'huna* – гуня; нім. гов. *'guba* > уг. *guba* – «накидка, виготовлена із білої або чорної овечої шерсті», нім. гов. *gatjan* > уг. *'gāt'a*, укр. гов. *'ga'i* – *gati* < уг. *gatyá* – «штани із льону», нім.гов. *botS'korn* > уг. *'botSko:r*; укр. гов. *batS'käre* – бочкори < уг. *boskor* – «вид саморобних мокасинів». Ці та інші етнолізми служили німцям для позначення українських говіркових і угорських етнореалій, проте самі вони їх не використовували і не носили» [6, с.360].

З цим словом у говірці с. Зернівський вживається приказка: *Чорт не jedні бочкори стоптав, доки jix спаровав* (З.). Вживається в мовленні старших носіїв, а також зі значенням 'погане, старе взуття'.

Для зимового взуття з валяної вовни побутує лексема *бурки*, *бурок*, мн. (П., З., С.). Слово *бурки* фіксується у тлумачному словнику [3, т.7, с. 377], але з іншим значенням: 1. «Повстяний безрукавний плащ або накидка з козячої вовни (переважно на Кавказі)». 2. «Вузкий отвір, який висвердлюють у гірських породах і наповнюють вибуховою речовиною для висадження їх у повітря».

Деякі вчені вважають, що слово *бурки* запозичене з польської мови, виводиться від *бурка* «повстяний плащ». Найчастіше етимологію пов'язують з прикметником *бурий*, або виводять від перс. *bārē* «плече», «лопатка», з припущенням пізнішого народноетимологічного зближення з *бурий*. Останнім часом етимологія слова *бурки* зводиться до лат. *buga* «стрижена вовна»; «грубий мохнатий одяг», зіставляється також з тюрк. *бур-* /*бурк* (каз. *буркеу*) «морщити, кутатися» [4, т.1, с. 302]. Назва *бурки* у зв'язку з тим, що

реалія майже не використовується, вийшла з ужитку у мовленні молодших носіїв говірки.

Чоботи з короткими халявами називаються *боти, бот, мн. (П., З., С.)*.

Назва *боти* відома в літературній мові, але фіксується у [3, т.1, с. 464] з іншим значенням *зимове взуття, яке носять поверх черевиків*.

Кінцева етимологія слова неясна, може бути запозичене через посередництво польської мови *bot* із французької *botte*. У сучасному значенні, як стверджують автори етимологічного словника, це слово прийшло в українську мову в 19 ст. безпосередньо з французької мови [4, т.1, с. 238]. Номен *боти* використовується переважно представниками старшого покоління. У мовленні молодших носіїв говірки використовується ця назва на позначення іншої реалії – «взуття на товстій підошві».

Калоші, поширене раніше гумове взуття, мало назву *калоші, калош, мн. (П., З., С.)*. Назва *калоші* фіксується у тлумачному словнику з тим же значенням [3, т.4, с. 79]: «Взуття (переважно гумове), що надівають поверх звичайного, щоб зберегти його від вологи тощо». У словнику наводяться фразеологізми з цим словом: *Посадити в калошу* кого — «поставити когось у дуже незручне становище»; *Сісти в калошу* — «зазнати невдачі в чому-небудь; потрапити в дуже незручне становище». У досліджуваній говірці з'явилося під впливом літературної мови, зараз не вживається.

Гумові чоботи мають назви в говірці *чижми, -у (П., З.), чіжми, -у (С.), гумаки, -у (С.), сапожки, -ок (П.)*.

Перші дві назви запозичені з угорської мови, пор. *csizma* [5, т. 2, № 293]. Слово *гумаки* є новішим утворенням, можливо, прийшло з української розмовної мови. Утворене від *гума* [3, т.2, с. 193], що означає матеріал, з якого виготовлене взуття. Вживається молодшими носіями говірки.

Слово *сапожки* є прямим запозиченням з російської мови, вживається на позначення чобіт (переважно жіночих, дитячих) фабричного виготовлення.

Носії говірок називають старі зношені черевики *боганчі, -у, мн. (П., З., С.), бочкори, -у (З.)*. Номен *боганчі* використовується і в інших говірках Закарпаття (Берегівський, Мукачівський, Свалявський, Воловецький райони). Ця назва, як стверджує П. Лизанець, запозичена з угорської мови, пор. угор. *bakancz* [5, т. 2, № 288]. У говірці слово набуває негативного відтінку і може означати не тільки 'старе зношене взуття', а й 'негарне, незручне взуття'.

Туфлі, взуття, що закриває ногу не вище кісточок, називають *топанки, -у, мн. (П., З., С.)*. Слово відоме і в інших говірках Закарпаття [7, с.352]. Запозичення зі словацької мови.

Домашнє взуття, капці, називають *папучі, папуч, мн., (П., З., С.), тапочки, -у, мн. (П.)*. Слово *папучі* походить з турецької мови (пор. тур. *raraş*) через посередництво угорської мови (пор. угор. *rarics*), поширене у багатьох говірках Закарпаття [7, с.217]. Слово *папучі* використовується представниками старшого покоління, молодь частіше вживає запозичення *тапочки*. СУМ фіксує це слово як нормативне: *ТАПОЧКИ, чок, мн. (одн. тапочка, и, жін.), розм.* Легкі домашні або спортивні туфлі перев. без підборів [3, т.10, с. 37].

Частини взуття теж мають окремі назви. Наприклад, підошва, нижня тверда частина взуття від носка до закаблука, називають *талпа, -и, ж. (П., З., С.)*. Назва *талпа* походить з угорської мови, пор. угор. *talpa* «т.с.» [8, т.3, № 307].

Підметка, друга підошва на половину ступні, яку прикріплюють зовні на основну підошву взуття, отримала назву *пуўталпа, -и, ж. (П., З., С.)*. Слово утворене в говірці від *талпа*, що походить з угорської мови, пор. угор. *talpa* «підошва». П.М. Лизанець вважає це слово гунгаризмом. Оскільки підметка займає половину підошви, то утворення її прозоре: префікс *пуў-* «пів, половина» + *талпа*.

Закаблук, задня тверда частина взуття, що охоплює п'яту, має назву *зап'яток, зап'ятка, ч. (П., З., С.): закаблук, -а, ч.; каблук, -а (П.)*. Назва *зап'яток* як діалектизм фіксується в тлумачному словнику [3, т.2, с. 241] зі значенням: 1. *задня частина п'яти*, 2. *задник, закаблук*. Назва *закаблук* пов'язується зі словом *каблук*, утворене за допомогою префікса: *за-* + *каблук*. Єдиного етимологічного пояснення останнє не має, здебільшого вчені вважають, що слово *закаблук* — запозичення з тюркських мов, хоча така назва у них не зафіксована. При цьому пояснюють походження лексеми від тюрк. *каб (кап)* «оболонка; футляр для взуття», або запозиченням від араб. *кар* «п'ята». Існує також думка, що лексема *закаблук* має власне слов'янське походження, і про зв'язок слова з *каблук* «дуга, вигин» [4, т.2, с. 333].

Назви розрізняються частотою вживання, хоча обидві уже використовуються рідко. Назву *зап'яток* використовують старші носії говірки, назву *закаблук* вважають новішою, «сучаснішою».

Підбір, каблук називають словами *зап'яток, -а, ч. (З.), каблук (П., С.)*. Слово *зап'яток* у значенні *підбір* використовується тільки старшим

поколінням мовців. Назва *каблук* у говірці є запозиченням з української чи російської мови, приблизно з другої половини ХХ ст. Назва *каблук* відзначена в тлумачному словнику [3, т.4, с. 65], у говірці використовують молодші носії.

Про способи носіння взуття на голу ногу, без онучі, панчохи (про обування взуття) говорять: *на босу ногу* (П., З., С.). Цей усталений вираз *на босу ногу* фіксується в тлумачному словнику [3, т.5, с. 437] з тим же значенням.

Про ходіння не обутими ногами, босо, без взуття, кажуть *бос'аком присл.* (П., З., С.). Лексема *бос'аком* загальноукраїнська, вживається і в літературній мові з цим же значенням [3, т.1, с. 318]. Словотвірно пов'язується з прикметником *босий*. Етимологія укр. *босий* встановлюється через індо-європейське джерело.

Жителі сіл Порошково, Свалявка, Зернівський намагалися використовувати різноманітні прикраси, щоб звичайний чи святковий одяг мав кращий вигляд. Найбільш поширеним було намисто, прикраса з перлів, коралів, яку жінки носять на ший: *пацєрки*, -рок, мн. (П.), *пацирки*, -рок, мн. (З., С.); *гранатки*, -ток, мн. (П.).

Назва *пацьорки* фіксується в тлумачному словнику, в тому числі і в формі однини – *пацьорка*: 1. «намисто»; 2. «мотузки, нитки, шнурки, пасма і т. ін.», «торочки»; «обірвані кінці, частини тканини» [3, т. 6, с. 103].

Слово *пацьорки* (фонетичні варіанти *пацєрки*, *пацирки*), як вказує Й.О.Дзендзелівський, у закарпатських говірках є словацько-польським запозиченням, не зафіксованим у писемних пам'ятках [9, с. 171]. Номен походить із латинської мови, а саме з перших слів латинської молитви «Отче наш» – *Pater noster*. Можливий шлях запозичення – через чеську мову, де фіксується *rateře*, через посередництво польської мови, де є слово *rasiorka* [8, т.2, № 162].

Назва *паце(и)рки* функціонує в говірках також зі значенням «вервиця, шнурок з намистинами для відрахування поклонів під час молитви; чотки». Припускаємо, що саме це значення є первинним, а прикраса названа так за подібністю форми. «Далі назва перейшла на торочки, бахрому, як на річ, що складається з несучільних, як намисто, частин, до того намисто буває не лише з круглих бусин, а й продовгуватих, звисаючих, схоже на торочки, бахрому, а згодом на звисаючі частини непідрубленого одягу, і нарешті, набуття експресивного негативного забарвлення, – на маленькі незаплетені коси (відмічається на Полтавщині), – пише Й.О.Дзендзелівський. – Отже, семантичні зміни,

поступове віддалення від первісного значення цього слова в українських діалектах йшло в напрямку із заходу на схід і поглиблювалося в міру віддалення від свого джерела» [8, т.2, № 102]. Назва *паце(и)рки* на сьогодні сприймається як застаріла і використовується переважно в конфесійному вживанні або для позначення традиційних видів одягу.

У говірці села Порошково для позначення намиста вживається також номен *гранатки*, який, за твердженням Й.О.Дзендзелівського, є полонізмом [8, с.171], відомим з 18 ст., хоча й не зафіксованим у пам'ятках. Утворене від назви дорогоцінного каміння на ґрунті польської мови. Слово *гранат*, з яким пов'язане *гранатки*, є в літературній мові зі значенням «самоцвіт, налівородногоцінне каміння найчастіше червоного або бурого кольору» [3, т.2, с. 156].

Поширена прикраса для рук – перстень, оздоблена коштовним каменем або каменями прикраса на палець: *пирстін'*, *пирстин'а*, ч. (П., З., С.); *кол'цо* (П.).

Слово перстень фіксується у словнику української мови [3, т.6, с. 333] зі значенням «кільце з дорогого металу (золота, срібла і т. ін.), часто оздоблене каменем, що його носять на пальці як прикрасу: каблучка, обручка» і як діалектне зі значенням «коло, кільце». Утворене від **prьstь* «палець».

Назва *кольцо* запозичена і використовується в мовленні молодшого покоління.

Сережка, жіноча вушна прикраса має назву *завушничка*, -и, ж. (П., З.), *завушниця'а* (С.). Слово *завушниця* відоме в літературній українській мові, але зі значенням «запалення завушних залоз»; як вторинне – «сережка» [3, т.3, с. 43]. У закарпатських говірках назва *заушниця*, *завушниця* з фонетичними варіантами відома на Іршавщині, Виноградівщині, Берегівщині, Ужгородщині, Перечинщині, Великоберезнянщині. У формі *завушничка* Й. Дзендзелівський відзначив цю назву на Великоберезнянщині, а ізогласа явища продовжується у південнолемківських говірках [8, т.2, № 163]. У говірках Іршавщини слово вживається як іменник чоловічого роду, можливо, під впливом інших назв цієї реалії. Паралелі виявлені в білоруських, польських, словацьких говірках. Й. Дзендзелівський вважає західнослов'янізмом [9, с. 61–61]. Назва *заушниця'а* утворена від іменника (в)ухо, за допомогою префікса *за-* та суфікса *-к-* (з чергуванням), тобто префіксально-суфіксальним способом, на іншомовному ґрунті. Назва *заушничка*, можливо, утворилася від *заушниця'а* як зменшено-пестлива форма (демінутив).

Обов'язковим аксесуаром вважалася носова хусточка: *жубалоўка*, -и, ж. (П., З.); *жібалоўка*, -и (С.). У багатьох говірках Закарпаття назва відома з іншим фонетичним оформленням: *жеболовка*. Т.Піцура стверджує, що слово функціонує в ареалі назви *жеб* «кишеня» [8, т.3, № 347], яка запозичена з угорської мови. Слово *жеболовка* в закарпатських говірках – фонетична адаптація угорського *zsebalakú* «формату кишені», діалектного угорського *zsebbevalou* 'носова хусточка'. Так само вважає і П.М.Лизанець [7, с. 93]. Й. Дзендзелівський пояснює слово *жеболовка* як демінутив від *жебалов*, утворений за допомогою суфікса -к- [8, т. 2, № 159].

У говірці сіл Порошково, Зернівський, Свалявка слово *жеб* не вживається, тому назва *жубалоўка* зазнала фонетичних змін, які не мають вмотивованого характеру.

Гудзик, предмет, перев. круглої форми, що служить застібною в одязі або використовується як прикраса, називають *гомбічка*, -и, ж. (П., З., С.).

Назва запозичена з угорської мови (*gom* «т.с.») [8, т.3, № 344]. У формі *гомба* назва функціонує у говірці с. Сокирниця [7, с. 58]. Назва *гомбічка* ускладнена демінутивним суфіксом.

Традиційно наречені, дружки і дружки прикріплювали до одягу на весіллі бутоньерку, весільний букет, який називали *бугриґда*, -и, ж. (П.); *бугриґтка*, -и, ж. (З., С.). Лексема поширена в основному від ріки Боржави у напрямку на захід (Берегівський, Виноградівський, Свалявський, Воловецький, Мукачівський, Ужгородський райони). Як твердить П.М. Лизанець, номен

бугриґда запозичений з угорської мови, пор. угор. *bokreta* [5, т. 2, № 271].

Весільна фата, головний убір нареченої, має назву *шлаєр*, -а, ч. (П., З., С.); *фата*(П.). Слово *шлаєр* німецького походження, означає «фата» [6, с. 116]. Вживається переважно у мовленні старших носіїв говірки. У мовленні молодшого покоління переважає назва *фата*, що є запозиченням з літературної мови [3, т.10, с. 569].

Висновки з проведеного дослідження і перспективи подальших розвідок у вказаному напрямку. Отже, досліджена група лексики неоднорідна за походженням, носіями говірки переважно такі назви вважаються архаїзованими. Як бачимо, у назвах взуття і прикрас, аксесуарів більшість слів мають іншомовне походження. Якщо в назвах традиційного одягу [10, с. 218] переважає лексика слов'янського походження, часто збережена з найдавніших часів, то серед лексем, які називають прикраси, аксесуари, частіше вживаються запозичення, які вказують на шляхи входження певної етнографічної реалії у вжиток саме у конкретній говірці. Так само можна звернути увагу на переважання в узусі молодших носіїв говірки прикрас та аксесуарів промислового походження, на відміну від кустарного виробництва, поширеного раніше, а репертуарний склад групи поповнюється шляхом запозичень із літературної мови та зміни семантичного поля багатьох номенів. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у більш докладному вивченні побутової лексики з урахуванням етнографічних та етнолінгвістичних особливостей терену.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Піцура Т. Запозичення як джерело збагачення побутової лексики українських говорів Карпат. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Збірник наукових праць. 2012. Вип. 17. С. 45–50.
2. Піцура Т. Назви одягу в українських закарпатських говірках. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія філологія. 2006. Вип. 14. С. 145–149.
3. Словник української мови: В 11 т. Київ : Наукова думка, 1970 – 1980.
4. Етимологічний словник української мови: В 7 т. Київ: Наукова думка, 1983. 2011.
5. Лизанець П.М. Атлас лексичних мадяризмів та їх відповідників в українських говорах Закарпатської області УРСР. Ужгород, 1970 – 1976. Ч. 1–3.
6. Гвоздяк О. Запозичення з німецьким етимомом у структурі українських говірок Закарпаття. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Збірник наукових праць. Ужгород : Говерла, 2008. С.116–118.
7. Сабадош І.В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. Ужгород: Ліра, 2008. 480 с.
8. Дзендзелівський Й.О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської обл. УРСР: Лексика. Ч. I-III. Ужгород, 1958–1993.
9. Дзендзелівський Й.О. Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі. Київ : Наукова думка, 1969. 211 с.
10. Філак І. Парадигма назв одягу в узусі закарпатського села. *Вісник науки та освіти*. Київ : Наукові перспективи. 2023. Вип. № 9(15). С. 208–219.

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025